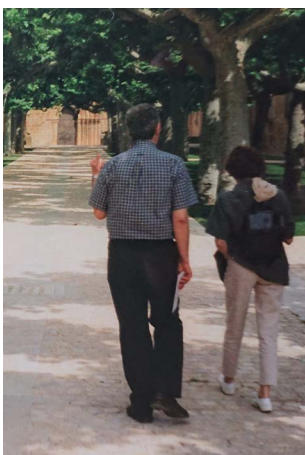

Obituari d'en Joan Rovira Sallés

©1999. Jesús Hernández Reynés

El juny de 1999 vaig viure l'experiència de viatjar amb en Joan Rovira, la meua dona i la meua filla gran (que aleshores era petita) cap a les terres de Sòria en un cotxe de no gaires generoses dimensions. Evocat pels meus cunyats, que ens van acollir amablement aquells dies en el seu pis de Covalada, el recorden com un gran senyor. A tots ens ha colpit la notícia de la seva mort el propassat 4 de gener a l'edat de 79 anys. Un gran senyor ens ha deixat.

En aquelles dates del viatge a Sòria, en Joan Rovira era coordinador d'Humanitats de la Facultat de Filosofia i Lletres de la UAB, càrrec que va ocupar entre 1997 i 2001. Les humanitats van ser el seu projecte. En Joan havia estat professor meu a finals de la dècada de 1970 en el Departament de Filosofia de la Universitat Autònoma de Barcelona, del qual va ser membre des de 1976 fins que es va jubilar, l'any 2011. Amb ell vaig descobrir, com molts i moltes altres alumnes, la història de la ciència d'una manera a la vegada humana i erudita. La seva extraordinària memòria, unida a una capacitat de lectura de què jo no he conegut parangó, el feien imbatible en la seva exposició d'idees, dades, dates i anècdotes. Moltes persones podem recordar amb satisfacció aquelles classes plenes d'entusiasme.

En Joan Rovira rebutjava clarament l'especulació. Era molt sarcàstic reptint allò d'«el ser y el ente» (ho deia en castellà). En una de les seves classes va tenir l'ocurrència de sortir per la finestra i caminar per l'ampit amb la intenció de demostrar ara no recordo què. Imagino que, davant el sofisma d'Eubúlides de Milet (que diu que tens tot allò que no has perdut i no has perdut les banyes, per tant en tens), en Joan hauria fet com el cínic: tocar-se el front, sense cap impediment, amb la seva preciosa mà de llargs dits, per demostrar que no tenia banyes tot i que no les havia perdut. El que sí que recordo bé és la visita, apro-

fitant l'estada en terres de Sòria, a la veïna Rioja, al celler Marqués de Riscal, a la localitat d'Eltziego. En Joan va voler comprovar l'afirmació del guia, que assegurava que els vins de Marques de Riscal aguanten tal qual uns quants dies un cop oberts. La demostració la va fer sense especular gens ni mica, servint-se d'un munt d'ampolles destapades la setmana anterior. Això sí, vam haver de córrer després a esmorzar per equilibrar els humors del cos. Quan en la defensa de la seva tesi doctoral, de títol *L'epistemologia i la història de les ciències en l'obra de Gaston Bachelard* (l'acte de la qual va ser el 15 d'abril de 1983), un membre del tribunal li va preguntar per les últimes obres de Bachelard, dedicades a la poètica de l'espai i el somni i que es podien entendre de manera més especulativa, en Joan, estirant-se els seus llargs i abundosos cabells, va dir que no l'interessaven gens. En aquest cas, però, dubto si va ser completament sincer o si va optar per una resposta tàctica, atesa la situació.

I és que en Joan Rovira servia molt per a les operacions tàctiques. Va ser durant pràcticament sis anys, entre 1992 i 1997, director del Departament de Filosofia de la Universitat Autònoma. Va allargar tant el seu mandat que a tothom li semblava que es tractava d'un càrrec vitalici. Tan plàcidament el va exercir! Potser sense voler-ho va demostrar que la gestió té més de procurar una coexistència pacífica que no pas d'aconseguir grans metes.

Els creients en la virtut de l'asèpsia per emetre judicis sobre les persones no hauran tingut l'ocasió d'encertar gens ni mica en la valoració d'en Joan Rovira. En una emotiva nota, Daniel Gamper, actual director del Departament, ens va comunicar el decés del company Joan. Deia d'ell que «feia de la filosofia una forma d'amistat». En Gamper l'encerta, sempre, però, que no s'entengui que la filosofia fa amics (cosa que és molt difícil de creure i per a la qual em manca completament la fe), sinó que només en una relació d'amistat la filosofia pot donar els seus fruits. L'amistat amb en Joan era la condició sense la qual la seva saviesa filosòfica quedava oculta. Els que no es van aproximar amigablement a ell van fer com els que, en l'exploració d'un edifici, deixen al marge unes estances perquè pressuposen que no contenen res, renunciant d'aquesta manera fins i tot a la possibilitat de descobrir-hi un tresor.

Miro una foto de l'època i el recordo ara, amb la seva peculiar manera de portar el cos, en un miraculós equilibri entre Yves Montand i el monsieur Hulot de Jacques Tati (copio l'encertada descripció d'en Joan deguda a Jaume Casals), passejant amb la meva dona pel camí d'accés al monestir de Veruela. No sé quina devia ser la conversa que mantenien, però estic segur que si es tractava de descriure les bondats de l'abadia cistercenca on entraven, ho feia amb excel·lència, i si es tractava de recitar Bécquer, el seu parlar era absolutament impecable.

Jesús Hernández-Reynés
Universitat Autònoma de Barcelona